

ਵੀ.ਐਸ. ਅਗਰਵਾਲ ਜੋ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

Crl. ਐਮ. 9452/95 ਦਾ ਐਮ

9 ਮਈ, 1997

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950-Art. 161 ਅਤੇ 162-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - S.432 - ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ - ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੈਦੀ - ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੈਦੀ - ਅਜਿਹਾ ਕੈਦੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ। ਮਾਫੀ ਲਈ—ਕੌਣ ਰਾਜ ਮਾਫੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

(ਪੈਰਾ 8 ਅਤੇ 11)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੀ.ਕੇ

ਐਚਐਸ ਸੋਨ, ਸਹਾਇਕ. ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਏ.ਜੀ

ਨਿਰਣਾ

ਵੀ.ਐਸ.ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.

(1) ਲਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ 22 ਜੂਨ 1987 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੌਰ ਨੇ 5 ਜਨਵਰੀ, 1989 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਕਰਨਾਟਕ ਨੂੰ ਮੀਮੋ ਭੇਜਿਆ। ਦੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਸਪਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ. 5169-GI/G-6 ਮਿਤੀ 25 ਸਤੰਬਰ, 1991 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ।

2. ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, - ਪਰਸਪਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ / ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਦੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਕਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਛੋਟ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਛੋਟਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(3) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟਾਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 8 ਸਾਲ ਅਤੇ 20 ਦਿਨ ਦੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ ਪੀਰੀਅਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸਨੇ 1 ਸਾਲ, 11 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 12 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ

Lakhvinder Singh v. State of Punjab & others 231
(V.S. Aggarwal, J.)

ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ੋਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 27 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-4 ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:-

“ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 16 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਅਣਕਿਆਸੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ, 1994, ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਖੇਡ ਮੀਟਿੰਗ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 6 ਮਾਰਚ, 1993 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-5 ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

“ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, (ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 161) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਅਣਕਿਆਸੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 27 ਫਰਵਰੀ, 1995 ਨੂੰ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਮੀਟ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਅਰਥਾਤ (ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(5) ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਕਰਤਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫ਼ੋਟਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(6) ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ, 1894 ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“3(2)। "ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੈਦੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੈਦੀ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਰਿੱਟ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਸਜ਼ਾਯਾਫ਼ਤਾ ਅਪਰਾਧੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਮੀਕਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“3(3)। “ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਕੈਦੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੈਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1882, ਜਾਂ ਕੈਦੀ ਐਕਟ, 1871 ਦੇ ਅਧਿਆਇ VIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਕੈਦੀ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਜ਼ਾਯਾਫ਼ਤਾ ਅਪਰਾਧੀ ਕੈਦੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਕੈਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ VIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸਜ਼ਾਯਾਫ਼ਤਾ ਅਪਰਾਧੀ ਕੈਦੀ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿਤ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੋਟਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(7) ਟੋਆ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

"3. ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ।

(1) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੈ -

- (a) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ
- (b) ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਕੈਦ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਜਾਂ
- (c) ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ
- (d) ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਜੇਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਰਾਜੇਸ਼ ਪੁਰੀ* ਬਨਾਮ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*, 1993 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 10141-ਐਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 4 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਰੋਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਢਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਆਯੋਜਿਤ :-

“ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ 'ਤੇ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(2) ਦੇ ਸਾਢੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ (i) 'ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ (ii) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਲੇਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

. (8) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (7) ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

“432(1)। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ 'ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ

' ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕਾਪੀ।

(7) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 433 ਵਿੱਚ, "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, -

(a) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ;

(b) ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

(9) ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੇਥੇ ਸੁਪਰੀਮੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1) ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਭਿੰਡ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਸੈਨੂਅਲ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ? ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 401 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮਾਮੂਲੀ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ 1973 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 432 ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ:-

“ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਨਾ ਕਿ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੈਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ।”

ਇਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਮ.ਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ, (2) ਇੱਥੇ ਵੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹਨੂਮਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, (3) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) ਅਧੀਨ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 432 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ. ਪੀਸੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ². ਏਆਈਆਰ 197 ਜੀ ਐਸਸੀ 1855 3. ਏਆਈਆਰ 1982 ਐਸਸੀ 1052

ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੁਆਰਾ. ਇਸ ਲਈ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ।

(10) ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। v. ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ. O's., (4) ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ

1. AIR 1976 SC 1552

ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਿਜਨਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਕੋਈ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 432 ਕਰੋੜ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (7) ਪੀਸੀ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜੇ ਸਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, (5) ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਪੰਜਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਦੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਮੁਆਫੀ ਦੇਵੇਗੀ।

(11) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜਪਾਲ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਕਾਪੀ ਅਨੁਸੂਚੀ P-5 ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 161 ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਆਦਿ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

. "161. ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਾਫੀ ਆਦਿ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।-ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ, ਛੋਟ, ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ, ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

4. 1982(2) CLR 705

5. 1987(1) RCR 51

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ

“162. ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ-ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ।”

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਤੋਂ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 432 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੋਵੇਗਾ।

(12) *ਸੀਤਾਰਾਮ ਬਰੇਲਾਲ* ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (6) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 3the5 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ *ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ* ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 'ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

6. ਏਆਈਆਰ 1969 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 252

ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਵਿਚਰੀਅਰਸ ਬਨਾਮ 239 ਦਾ ਕੋਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਐਨ.ਕੇ. ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.)

ਪੰਜਾਬ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(13) ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਛੋਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ/ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ/ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਜੇਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਛੋਟਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ ਅਤੇ ਐਨ ਕੇ ਅਗਰਵਾਲ ਜੇ.ਜੇ

ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਵਿਚਰੀਅਰਜ਼ , - ਪਟੀਸ਼ਨ 1 ਏਰ

ਬਨਾਮ

ਕੋਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ
ਹੋਰ , - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1997 ਦਾ CWP ਨੰ. 6532

19 ਅਗਸਤ, 1997

ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1948 - S. 14 - ਬੀ-ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1972, 14 ਸਤੰਬਰ, 1977 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ - ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1939 - ਐੱਸ. 2(8) ਅਤੇ (18)—ਸੂਚਨਾ ਅਧੀਨ 14-ਬੀ—ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਸਾਮਾਨ।—ਸ. 14-ਬੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ I ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਮਾਲ ਵਾਹਨ' ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ, 1939 ਦੇ S. 2(6) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਰਥ ਹਨ—S. 14(6) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਨੋਟਿਸ ਅਧੀਨ 14-ਬੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 (ਬੀ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਮਾਲ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ, ਮਾਲ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਕਿ ਮਾਲ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਹਨ